

MISJON OG ÅNDELIGHET – PERSPEKTIVER PÅ ÅNDELIGHETENS PLESS I MISJONSSTRATEGI

Høgskolelektor, utsending i Indonesia for Norsk Luthersk Misjonssamband og medlem i Lausanne Theology Working Group, M.Theol. Ingebjørg Nandrup

Bakgrunn

I september 2024 ble over 5000 delegater samlet til Lausannebevegelsens fjerde store kongress i Seoul, Sør-Korea. Lausannebevegelsen er et ledernettverk for evangelikale kristne som startet med den første kongressen i Lausanne, Sveits i 1974, og har siden vært samlet i Manila i 1989 og Cape Town i 2010. Nettverket tilrettelegger for en mengde samarbeidsgrupper, møtepunkt og nettverksarenaer, men kongressene er bevegelsens store milepæler. I forbindelse med kongressen i 2024 ønsket man, som tidligere år, å samles om et dokument som kunne samle, gi retning og støtte for kristne ledere i årene som fulgte: The Seoul Statement.

I arbeidet med Seoul Statement ønsket man å adressere nøkkelspørsmål som vil være viktige for kirke og misjon i tiden fremover. Bevegelsen har utarbeidet dokumenter tidligere som gir viktige avklaringer om tro, Bibel og misjon. Så man ønsket ikke å etablere alt på nytt, men man ville løfte frem de spørsmålene som

ville være brennende for den neste generasjonen av kristne, og som ville være avgjørende for å sikre fortsatt vekst i den globale kirken.

Dermed ble fire sentrale temaområder pekt ut: 1) Antropologi – hva det vil si å være et menneske, 2) Teknologi og kristen tro, 3) Evangelikal hermeneutikk og 4) Misjon og åndelighet. Grupper av teologer i Lausanne Theology Working Group skrev artikler om hvert tema, og artiklene var grunnlaget for deler av det som til slutt ble The Seoul Statement, selv om sluttdokumentet ikke har samme temainndeling og også gir rom for mange andre temaer. Jeg var medlem av undergruppen som utarbeidet artikkelen om det fjerde temaet, misjon og åndelighet, og dette området er fokus for denne perspektivartikkelen. The Seoul Statement og enkeltartiklene (Lausanne Occasional Papers 74–77) kan finnes på lausanne.org.

Åndelighet og integritet, en todelt utfordring

Årsaken til at åndelighet ses på som et nøkkeltema for fortsatt vekst i global kirke og misjon er todelt: Det dreier seg både om skuffende resultater av tidligere misjonsinnsats, og om erfaringer der ledere i denne innsatsen har vist mangelen på åndelig integritet. Man kan argumentere for at det kristne oppdraget er å leve i relasjon til Jesus og hjelpe andre til å gjøre det samme. Likevel viser erfaringen at mange av de som har kommet til tro faller fra, mange kristne har lite kunnskap eller engasjement for det de tror på, og kirker blir mer et samlingssted for aktivitet enn et sted der man vokser i tro og nærhet til Jesus. På samme måte har sentrale ledere for store kirker og bevegelser vist seg å være mer styrt av ønske om penger, makt eller anseelse, enn av faktisk å bygge gode fellesskap for de som tror og kommer til tro.

De siste tiårene har flere store saker blitt kjent i offentligheten, særlig fra USA, der det kommer frem historier om overgrep, maktmisbruk og økonomisk svindel. Eksempler er sakene rundt innflytelsesrike ledere som Ravi Zacharias, Bill Hybels, Mark Driscoll med flere. Dette har ført til at kirkemedlemmer har blitt skuffet, og flere har til og med forlatt den kristne troen. Dette er en PR-utfordring for den globale kirke, men enda mer en kvalitetsutfordring for fellesskapene og den enkelte. Kristne over hele verden spør seg selv: Hva er det som gjør at ledere kan falle på denne måten? Hva er det med strukturene våre som gir rom for slike hendelser? Og når gikk misjonsbevegelsen fra å fo-

kusere på å dele noe fra hjertet til å drive business og opprettholde fasade?

Begrepsbruk

Åndelighet er et bredt og diffust begrep. Tradisjonelt og på folkemunne har gjerne evangelikale kristne brukt ordet *disippelskap* om noe av det samme saksområdet. I Nord-Europa har vi det spennende begrepet *etterfølgelse*, som kanskje er det mest sakssvarende av alle, men som mangler en god oversettelse på engelsk. I global sammenheng ble disippelskapsbegrepet del av debatten om evangelisering versus sosialt arbeid, noe som har preget store deler av misjonssamtalen siden 1970-tallet. De som ville fremheve forkynnelsen og evangeliseringens plass i misjonsarbeidet, knyttet disippelskap nettopp til å det å dele evangeliet, mens de som løftet frem sosial innsats, knyttet disippelskap til dette. Uansett side i debatten fikk begrepet et preg av å «gjøre» fremfor å «etterleve» eller «følge», og har på denne måten blitt et hinder for forståelsen av det man egentlig ønsker å løfte frem.

På grunn av dette har *spirituality* og *formation*, to begreper med lange røtter blant katolske kristne, blitt innført også i evangelikale kretser. *Spiritual formation*, *Christian spirituality* og andre beslektede begreper brukes både i lokale kirker, av forfattere og i akademien. Her vil enkelte løfte frem viktigheten av å inkludere «Christian» i en sammenheng der «spirituality» i seg selv kan vise til mye utenfor den kristne tro. Samtidig med at disse begrepene står sterkt, er det kanskje begrepet *disippelskap* som gir mest konkret gjenklang for en vanlig evangelikal

kristen. I vår skandinaviske kontekst er alle begrepene kjent, men også her er nok *disippelskap* det mest utbredte, sammen med *etterfølgelse/etterfølger*. Avhengig av kontekst kan *disippelskap* vise til det å være en kristen, å bli en kristen eller det å aktivt søke en nærmere relasjon til Jesus. Parallelt blir *disippelgjøring* det å påvirke andre til å være, bli, eller vokse som kristne.

Å gjøre eller å være

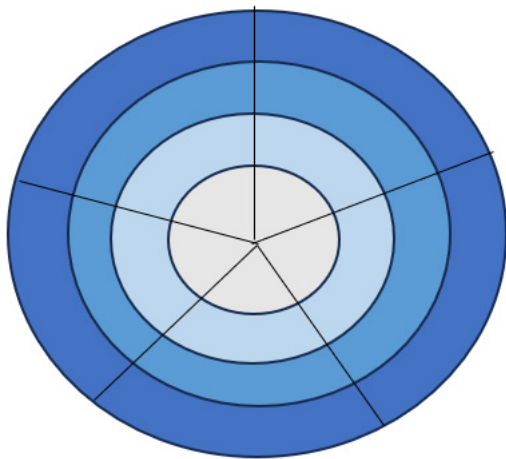
Når man snakker om åndelig liv og vekst møter man raskt behovet for et par avklaringer: Handler dette om å være mottaker av noe, eller om handling og tiltak? Og viser åndeligheten seg i medmenneskelige relasjoner, eller i relasjonen til Gud? Lausannedokumentet om Misjon og åndelighet møter begge disse spørsmålene på denne måten: «Ultimately, then, the goal of Christian formation and discipleship is biblical holiness (which is conformity to Christ)» (LOP 75: Holiness) og diskuterer videre hvordan både evangelisering, sosialt arbeid, fellesskap og praksiser er en del av et liv tett på Kristus. I konklusjon siteres Richard Peace: «In the end, it is good to remember that Christian discipleship is all about a relationship with Jesus. It is not primarily about following a set of rules, engaging in ascetical practices, or intellectually affirming certain doctrines. It is about becoming ever more conformed to the image of Jesus (Gal 4:19), and this new reality flows out of an ongoing, unfolding, dynamic association with Jesus» (Peace 2011, 406–7).

Åndelighet i alle livets dimensjoner

Når åndelighet handler om å være en etterfølger, noen som har retning mot Jesus, er det en naturlig følge at alle livets områder blir påvirket. Denne tilnærmingen hjelper oss til å konkretisere hva åndelighet er og hvor det skjer – et skritt fra et vagt mål om «økt åndelighet» til å kunne snakke om, lære om og vokse på ulike områder.

En mulig inndeling av dimensjoner i livet er kognitiv, affektiv/emosjonell, moralsk, relasjonell og fysisk dimensjon (Ward 1989, 16–20). Hver av disse dimensjonene er områder der mennesker kan lære, vokse og oppnå større nærhet til Gud. Dette handler ikke bare om personlig vekst, dimensjonene fyller livet i flere sammenhenger: Personlig, familie-fellesskap, åndelig fellesskap, samfunnet og globalt. Åndeligheten tar form i en sammensatt kontekst, som kan illustreres med konsentriske sirkler inndelt i seksjoner. (Illustrasjon lånt fra Eiko Takamizawa, upublisert forelesningspresentasjon.) Innerste sirkel representerer det personlige, neste fellesskap i familie – biologisk og åndelig, neste sirkel representerer samfunnet og den ytterste viser til den globale sammenhengen. Hver seksjon i sirkelen viser til en dimensjon av livet, og illustrasjonen viser på en begrenset måte hvordan alt henger sammen og påvirker gjensidig. Poenget er ikke nødvendigvis hvordan hver del henger sammen, men å synliggjøre at åndelig vekst og forming ikke handler om enkeltpraksiser eller noe som *kun* skjer alene eller på en bestemt

arena i samfunnet – det skjer overalt, hele tiden og på mange ulike måter.



I artikkelen om misjon og åndelighet oppsummeres det slik: «Christian spirituality is, therefore, a whole way of life in the following of Christ, is nurtured in the church and in spiritual practices, and is expressed in witness and service in all the dimensions of life, including the familial, the ecclesiastical, the national and the global» (LOP 75: Dimensions).

Dimensjonene synliggjør hvor relasjonelt og kontekstuoelt åndelig vekst er. I en vestlig, skandinavisk sammenheng faller vi lett for fristelsen til å se på åndelig vekst som noe individuelt og privat. Men det er nettopp i fellesskapet man får mulighet til å vise, lære og utfordres på åndelig erfaring og sannheter. Samtidig må man ikke overse et annet viktig element: Åndelig vekst er ikke ekskluderende mellommenneskelig. Når åndelighetens vesen er å trekke nærmere Gud, følger det naturlig at alle dimensjoner og sammenhenger først får vekst og liv når man øn-

sker å rette nettopp denne delen av livet mot Gud, og når veksten informeres og gis liv fra Gud heller enn egen kraft eller innsats.

Lærdom for fremtiden

Jeg har introdusert to sentrale utfordringer for åndelighet og misjon: Behovet for åndelighet og disippelskap blant de som driver og leder misjon, og behovet for åndelighet og disippelskap blant dem man tjener i misjon. Videre har jeg skrappt i overflaten av diskusjoner om hva åndelighet er, og introdusert dimensjonsmodellen som viser hvor sammensatt, omfattende og hverdagslig åndeligheten er og skal være – og hvor åpenbart det er at åndelighet ikke er noe som skjer i enkeltpersoner alene, men også i fellesskap med hverandre og alltid i fellesskap med Gud.

Basert på dette er det ikke tvil om at åndelighet krever bevissthet, også i misjonsstrategi. Når åndelighet handler om å følge etter, å ha retning mot Gud, vil alternativet være å ha retning mot noe annet. Og retning og strategi har nær sammenheng.

Lausanne Occasional Paper no. 75 konkluderer med fire oppfordringer til evangelikale over hele verden: 1) Repent our failures to seek the formation of disciples as the goal of mission and to be formed as disciples for and in mission, 2) Respect the legacy of Lausanne while finding the future (med underpunkter: Beyond activism, beyond crisis conversion, beyond individualism), 3) Recover the centrality of the local church as the telos of mission, 4) Remember the story that forms us as disciples.

Oppfordringene forsøker å besvare både utfordringen knyttet til lederskap og frukter, og viser at løsningen ligger i å anerkjenne hva som har gått galt, å gjenoppdage fellesskapet og å se åndelighet som en livslang prosess heller enn enkelthendelser, og å stadig vende tilbake til evangeliet.

Åndelighet og misjonsstrategi

Dette gir retning for anbefalinger spesifikt rettet mot misjonsstrategi. For det første, på overordnet nivå, demonstrerer observasjonene fra artikkelen et behov for en evalueringsprosess:

1. Anerkjenne status quo, og se hva man har gitt for liten eller for stor plass.
2. Lære av feilene og vende tilbake til det man har oversett eller glemt.
3. En konstant søken tilbake til kjernen av misjonsarbeidet.

En slik prosess, uavhengig av fokusområde, vil være nyttig i alle strategiprosesser. Ikke minst i en evalueringsfase, der man står i et eksisterende arbeid eller en eksisterende tradisjon, kan det å ta tid til å kartlegge status quo (uten frykt eller begrensninger) være både helbredende og avgjørende for fortsettelsen. Samtidig er det lite verdi i å se tidligere feil dersom man fortsetter på samme spor, så det er også viktig å finne de nye, bedre alternativene.

For det andre, på et mer konkret strategisk nivå, ser vi at løsningen på begge utfordringene – både ledere som mangler integritet og mottakere som ikke læres

opp i åndelighet – ligger samme sted: Et fornyet fokus på fellesskapet, på å satse dypere enn aktiviteter, og på å stadig forankre retningen og motivasjonen for hva man gjør.

Dette vil si at spørsmålet om åndelighet og misjonsstrategi ikke er et spørsmål om å velge mellom ytterpunkter. Misjonsstrategier skal ikke tvinges til å velge enten konkret strategi eller abstrakt åndelighet, eller enten det karismatiske eller det håndfaste. Metodene kan variere, men perspektivet er det avgjørende: Å anerkjenne kompleksiteten i åndelig vekst og liv, og prioritere det som former etterfølgere, som enkeltpersoner og i fellesskap. På denne måten kan både lederoppdrag og det som formidles til mottakere bli preget av en sunn åndelighet.

Når ord som disippelgjøring har blitt knyttet sterkt opp til enkeltomvendelser eller til opplæring av nye kristne, blir perspektivet på åndelighet for begrenset. Men potensialet vokser når kristne ledere ser at åndelighet angår alle, og at alle kan oppleve vekst og styrket nærhet til Gud uavhengig av alder eller posisjon. Da styrkes oppfordringen til å ikke overse viktigheten av å forankres i tro, ha tid til å prioritere gode vaner, påfyll og fellesskap, samt å ta imot åndeligheten som en gave.

Litteraturliste

Lausanne Occasional Paper no. 75 (LOP 75). «The Formation of Disciples for Mission and the Formation of Disciples as Mission». www.lausanne.org/occasional-paper/the-formation-of-disciples-for-mission-and-the-formation-of-disciples-as-mission

tion-of-disciples-as-mission#endnote-ref-48.

Richard V. Peace. 2011. «Discipleship». *Dictionary of Christian Spirituality*. Grand Rapids: Zondervan

Ted Ward. 1989. *Values Begins at Home: Parents Provide the Most Important Moral Influences Children Ever Encounter*. Wheaton, IL: Victor Books

Forfatter

Ingebjørg Nandrup
Fjellhaug Internasjonale Høgskole
Sinsenveien 15
0572 Oslo
inandrup@nlm.no